

QuickScan Ontplofbare Oorlogsresten

Birkstraat 134, Soest Gemeente Soest

IDDS Explosieven B.V.

Datum : 6 september 2022
Kenmerk : A2917-04/KMA/QS1
In opdracht van : Rho Adviseurs
Auteur : Dhr. K.J. Marijt MA
Status : Definitief
Versie : 1.0

ACCORDERING

**QuickScan Ontploffbare Oorlogsresten Birkstraat 134, Soest
Gemeente Soest
Kenmerk: A2917-04/KMA/QS1**

Benadrukt wordt dat onderhavige rapportage geen historisch vooronderzoek conform het Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten (CS-VROO-01) betreft.

Afbeelding voorpagina: Luchtfoto van Soest, jaartal 1930. Bron: Beeldbank NIMH, collectie Fotoafdrukken Koninklijke Landmacht, objectnummer 2155_033315.

Gezien en goedgekeurd door		Functie	Datum	Handtekening
Organisatie	Naam			
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. S.C. van Helden	Historicus Adviseur Opsporen Ontploffbare Oorlogsresten	6 september 2022	
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. T.G.M. Neijenhuis	Senior Adviseur OO/ munitietechnicus	6 september 2022	

© IDDS Explosieven B.V. Alle rechten voorbehouden.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding van de QuickScan ontplofbare oorlogsresten	4
1.2	Weergave onderzoeksgebied	4
1.3	Historisch vooronderzoek OO	6
1.4	Overzicht geraadpleegde bronnen QuickScan OO	8
2.	Resultaten bronnenonderzoek	10
3.	Conclusie en advies.....	14
3.1	Conclusie	14
3.2	Advies.....	15
	Bijlage 1: Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van de QuickScan ontplofbare oorlogsresten

In de nabije toekomst staan diverse grondroerende werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied Birkstraat 134 te Soest gepland. Door de opdrachtgever is gevraagd een QuickScan naar ontplofbare oorlogsresten (hier na: OO) uit te voeren voor het onderzoeksgebied. Achtergebleven OO uit de Tweede Wereldoorlog in de Nederlandse bodem kunnen een risico vormen binnen de realisatie van een project.

Vanzelfsprekend is het aantreffen van OO gevaarlijk, maar naast de veiligheidsrisico's kan ook druk op planning en budget ontstaan. Hiernaast is er in het Arbeidsomstandighedenbesluit (artikel 4.10) een verplichting jegens werkgevers opgenomen dat deze de risico's van het werk in kaart moeten brengen met betrekking tot OO:

*'In alle gevallen waarin gevaar voor de veiligheid of gezondheid van werknemers kan bestaan door de mogelijke aanwezigheid van OO, wordt, alvorens werkzaamheden worden aangevangen, hiernaar een oriënterend onderzoek ingesteld.'*¹

Derhalve dient er tijdens de voorbereiding van een project altijd gekeken worden of er tijdens de uitvoering van het project risico's zijn doordat er zich in het onderzoeksgebied mogelijk OO bevinden. Deze QuickScan OO kan dienen als een oriënterend onderzoek binnen het wettelijke kader zoals geschetst door artikel 4.10 van het Arbeidsomstandighedenbesluit.

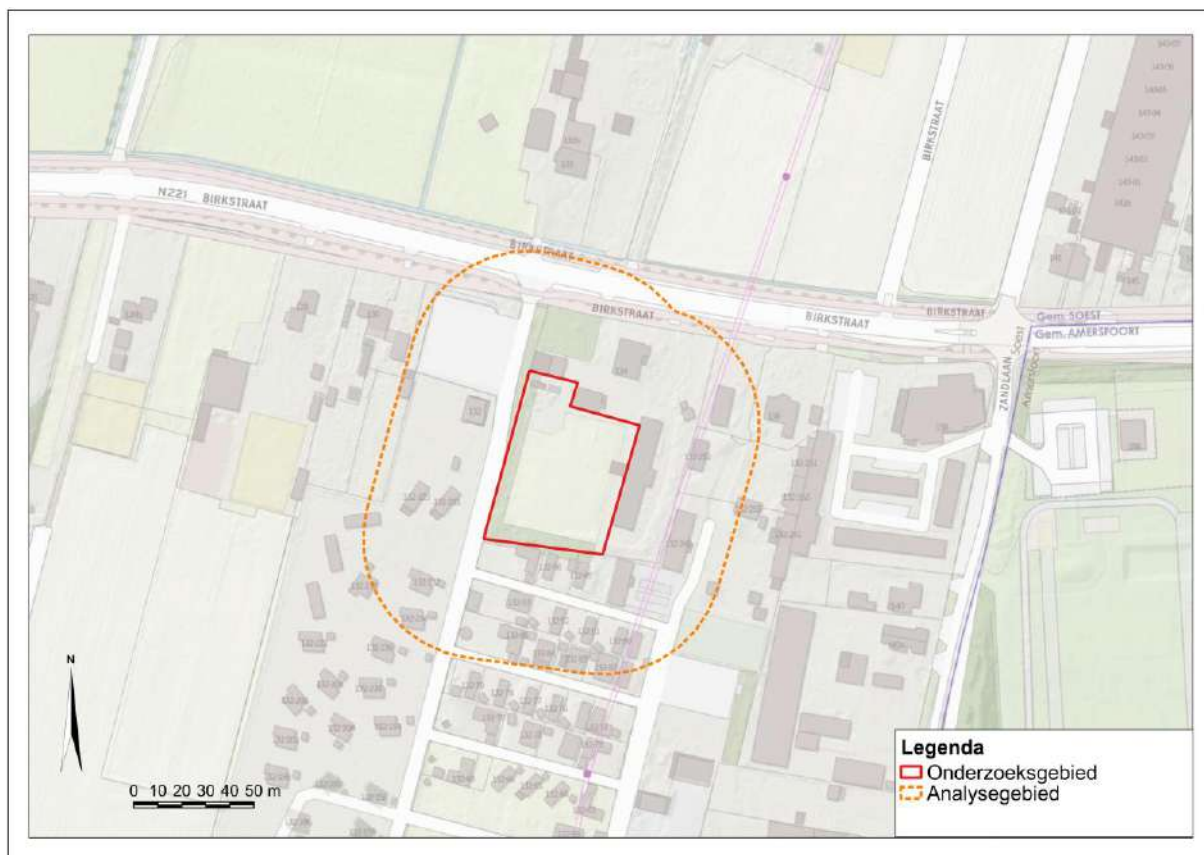
1.2 Weergave onderzoeksgebied

Bij het opstellen van deze QuickScan houdt IDDS Explosieven B.V. het onderzoeksgebied aan alwaar de grondroerende werkzaamheden worden uitgevoerd. Dit onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 1.

IDDS Explosieven B.V. hanteert naast het aangegeven onderzoeksgebied een analysegebied. Dit analysegebied vormt een buffer van vijftig meter om het onderzoeksgebied heen. Het hanteren van een analysegebied zorgt ervoor dat (indicaties van) oorlogshandelingen in de directe nabijheid van het onderzoeksgebied expliciet in de analyse en beoordeling worden meegenomen.

Daarnaast compenseert het hanteren van een analysegebied voor eventuele cartografische onnauwkeurigheid, welke optreedt bij het inpassen van luchtfotografie en kaartmateriaal in geografische informatiesystemen. De ervaring leert dat vijftig meter voldoende marge biedt om bijvoorbeeld eventuele kraterpatroonanalyse toe te passen op de grens van het onderzoeksgebied, aan de hand van luchtfotografie. Ook het analysegebied is weergegeven in figuur 1.

¹ Arbeidsomstandighedenbesluit, waarvan artikel 4.10. 'Ontplofbare Oorlogsresten', lid 2. Zie hier [de volledige wettelijke bepalingen](#) aangaande OO.

Figuur 1: Het onderzoeksgebied Birkstraat 134 in Soest is weergegeven met de rode omlijning. Het analysegebied is weergegeven met de oranje stippellijn.

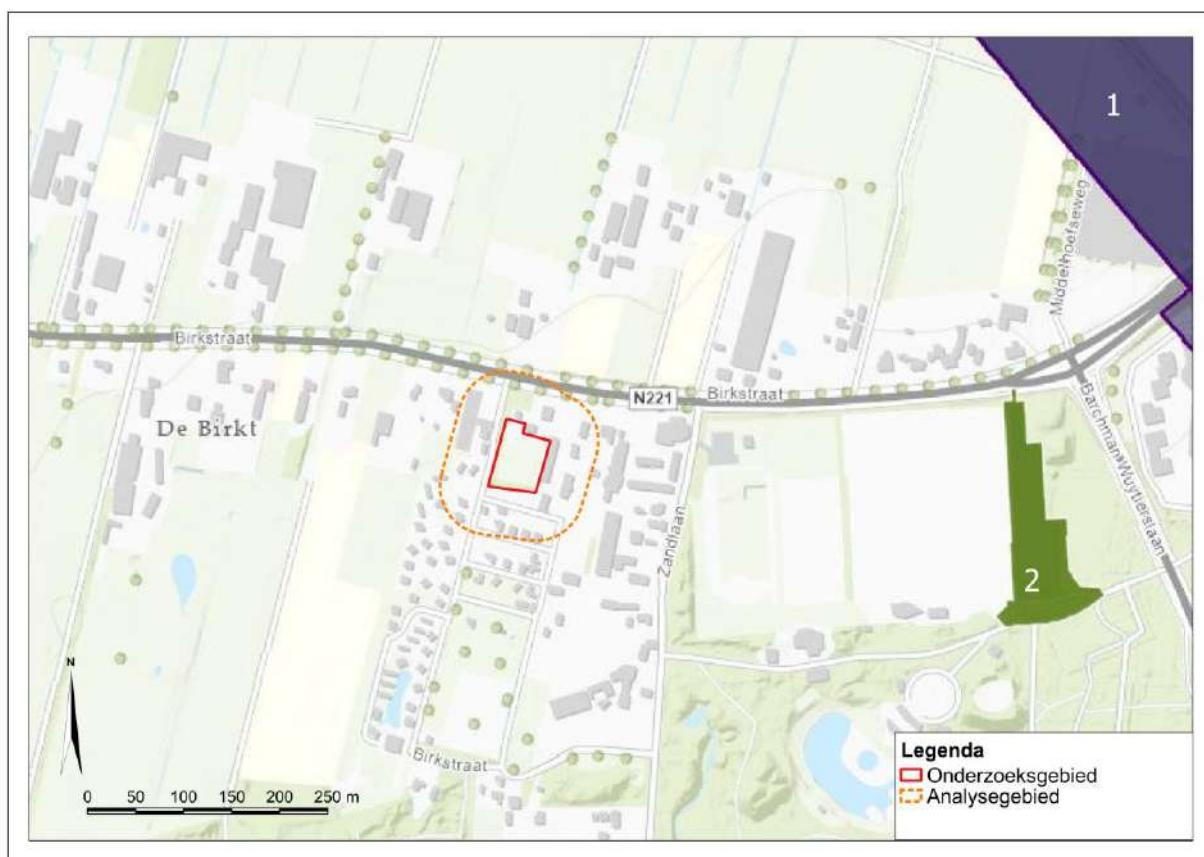
1.3 Historisch vooronderzoek OO

Na raadpleging van de VEO Bommenkaart² blijkt dat er, voor zover bekend, voor het onderzoeksgebied nog geen historisch vooronderzoek naar ontplofbare oorlogsresten is uitgevoerd. Wel zijn in de nabijheid van het onderzoeksgebied enkele onderzoeken uitgevoerd (zie figuur 2):

1. Vooronderzoek 3 spoorpercelen, uitgevoerd door de firma T&A Survey met projectcode GPR5573 d.d. 22 juni 2016. Uitgevoerd conform WSCS-OCE richtlijn.³
2. OCE-Werkzaamheden Parkeerterrein Amersfoort, uitgevoerd door de firma Armaex met projectcode 180128 d.d. 1 januari 2018.

Het onderzoek van T&A Survey is niet in bezit, maar de resultaten hiervan zijn wel inzichtelijk via de webapplicatie RailMaps van ProRail. Hierop is te zien dat er voor de spoorlijn Amersfoort- Baarn verdachte en onverdachte gebieden waarneembaar zijn (zie figuur 3).

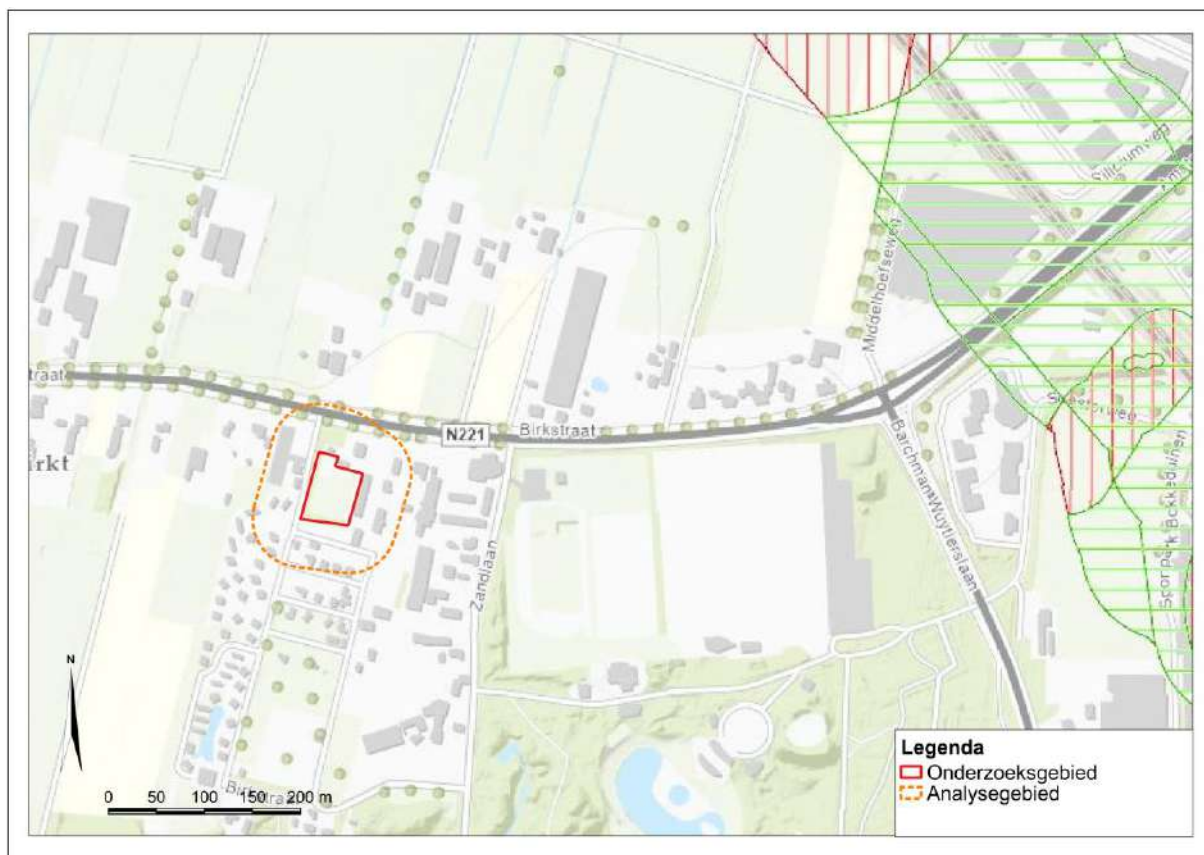
Bij de firma Armaex is navraag gedaan inzake de opsporingswerkzaamheden die hebben plaatsgevonden in nabijheid van het onderzoeksgebied. Bij oplevering van deze QuickScan is daar nog geen antwoord op verkregen.

Figuur 2: In nabijheid van het onderzoeksgebied zijn een vooronderzoek uitgevoerd door de firma T&A Survey (zie cijfer 1) en is er tevens al opsporingswerk uitgevoerd door de firma Armaex. (zie cijfer 2). Bron: VEO Bommenkaart.

² VEO Bommenkaart. Adviesbureaus aangesloten bij de Vereniging Explosieven Opsporing delen op dit platform onderzoeksresultaten en wisselen kennis en informatie uit.

³ Afkorting voor Werkveldspecifiek certificatieschema voor het opsporen van conventionele explosieven, een norm die tot 2021 binnen de Explosievenwereld gehanteerd werd.

Figuur 3: Op de kaart van RailMaps zijn er voor de spoorlijn diverse verdachte (zie rode kleur) en onverdachte (zie groene kleur) gebieden waarneembaar. Bron: RailMaps.

1.4 Overzicht geraadpleegde bronnen QuickScan OO

Omdat er nog geen dekkend vooronderzoek naar OO voor het onderzoeksgebied is uitgevoerd, heeft IDDS Explosieven B.V. voor de volledigheid nog diverse bronnen geraadpleegd om een gedegen uitspraak te kunnen doen inzake de mogelijke aanwezigheid van OO binnen het onderzoeksgebied. Hierbij is met name gekeken naar de volgende oorlogshandelingen:

- Gevechtshandelingen tijdens:
 - De Meidagen van 1940, tussen Nederlandse en Duitse troepen;
 - De bevrijding van Nederland, vanaf september 1944 tot en met mei 1945;
- Aan de luchtoorlog gerelateerde gebeurtenissen:
 - Luchtaanvallen van geallieerde vliegtuigen op belangrijke infrastructuur, waaronder spoorlijnen, fabrieken, havens, verkeersknooppunten en V-1 en V-2 installaties⁴;
 - Bombardementen op steden of dorpen;
 - Inslagen van V-1 en V-2 (*Vergeltungswaffen*);
 - Crashlocaties van Duitse en geallieerde vliegtuigen.
- Aanwezigheid van Duitse verdedigingswerken, waaronder:
 - Duitse geschutstellingen;
 - Loopgraven;
 - Bunkers;
 - Mijnevelden.

Hieronder wordt weergegeven welke bronnen bij de uitvoer van deze QuickScan zijn geraadpleegd. Er is daarbij gezocht naar verschillende zoektermen die verband houden met het onderzoeksgebieden en directe nabijheid daarvan.

Literatuur

- Amersfoort, H., Kamphuis, P.H., Mei 1940; *De strijd op Nederlands grondgebied* (Amsterdam 2012);
- David, R.G., *Bombing the European Axis Powers. A Historical Digest of the Combined Bomber Offensive, 1939-1945* (Alabama 2006);
- Freeman, R.A., *Mighty Eighth War Diary* (New York 1981);
- Klep, C. en Schoenmaker, B., (reds.), *Oorlog op de Flank; De Bevrijding van Nederland 1944-1945* ('s-Gravenhage 1995);
- Middlebrook, M., en Everitt, C., *The Bomber Command War Diaries. An operational reference book 1939-1945* (Leicester 1996);
- Zwanenburg, G.J., *En nooit was het stil... Kroniek van een luchtoorlog* (2 dln; Den Haag 1991-1993).

Primaire bronnen (archiefstukken)

- Gevechtsverslagen en -rapporten van de Meidagen 1940 (collectie 409 van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie);
- De collectie Duitse verdedigingswerken, bestaande uit rapporten, verslagen en kaarten die door het Nederlandse verzet tijdens de oorlog zijn gemaakt (collectie 575 van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie);
- De collectie Burgemeestersverklaringen '40-45', bestaande uit verklaringen van burgemeesters van de Nederlandse gemeenten inzake diverse zaken aangaande de Tweede Wereldoorlog (collectie 420 van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie);
- Collectie 'Mijneveldkaarten' van de Munitie- en mijnopruimingsdienst (MMOD);

⁴ De hier genoemde infrastructuur waren doelwitten van de geallieerde vliegers.

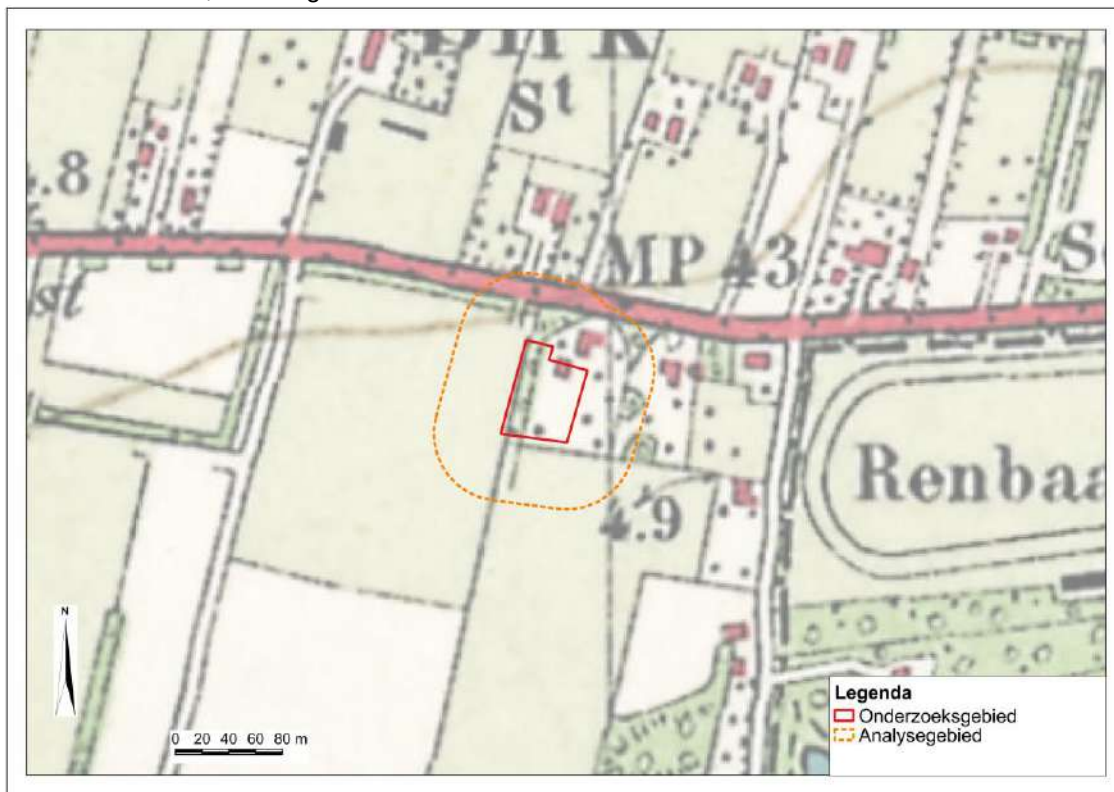
- Boek 11: Zuid- Holland en Utrecht.
- Digitaal materiaal van de *Library and Archives Canada (LAC)* waaronder kaartmateriaal (militaire stafkaarten, de zogenoemde *defence overprints*);
 - Defence Overprint, 370 Amersfoort (d.d. 13 april 1945).
- Luchtfotocollectie Wageningen University Library (WUR);
 - Luchtfoto van 3 februari 1945, sortienummer R4/1700, fotonummer 3011.

Websites

- VEO Bommenkaart;
 - Op deze website staan diverse reeds uitgevoerde onderzoeken naar OO gemeld.
- TopoTijdreis;
 - Deze website is geraadpleegd om topografische kaarten van de periode 1940-1945 te kunnen raadplegen.
- Verliesregister Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945;
 - De Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 houdt een register bij van alle vliegtuigcrashes op Nederlands grondgebied, ten tijde van de Tweede Wereldoorlog.
- Vergeltungswaffen;
 - Deze website toont circa 2200 locaties in Nederland waar een V.1 of V.2 (voortijdig) is neergekomen en in veel gevallen zijn ontploft.
- Historische Vereniging Soest en Soesterberg;
 - Op de website van deze historische vereniging is informatie geraadpleegd over Soest tijdens de Tweede Wereldoorlog;
- Traces of War:
 - Op deze website staan (de locaties van) diverse zaken aangegeven die verband houden met de Tweede Wereldoorlog. Hieronder vallen overblijfselen van de oorlog, zoals bunkers, maar ook monumenten ter nagedachtenis aan omgekomen piloten.
- Beeldbank NIMH;
 - De beeldbank van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie bevat verschillende afbeeldingen van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- IKME (Indicatieve Kaart Militair Erfgoed):
 - Deze kaart toont het Militair Erfgoed van Nederland. Met name de diverse Nederlandse stellingen en Duitse verdedigingslijnen zijn interessant voor deze QuickScan.
- Actueel Hoogtebestand Nederland:
 - Door AHN worden in het bladlose seizoen, grofweg van december t/m maart, LiDAR-metingen verricht. Vanuit een vliegtuig worden pulsen uitgezonden. De puls wordt gereflecteerd door het aardoppervlakte, terugontvangen en gedigitaliseerd opgeslagen. Het aardoppervlakte wordt in beeld gebracht met ca. 10 punten per m². De ruwe data wordt vervolgens gecontroleerd, gecorrigeerd en geïnterpreteerd. Uiteindelijk kan van alle als maaiveld geclassificeerde punten een Digital Terrain Model (DTM) worden gemaakt. Op het DTM zijn kraters die in de bodem zijn geslagen door afwerp- en geschutsmunitie duidelijk zichtbaar. Ook contouren van loopgraven en Duitse stellingen zijn vaak via het DTM zichtbaar. Zodoende wordt deze website ook geraadpleegd voor de QuickScan.

2. Resultaten bronnenonderzoek

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de gemeente Soest. Ten tijde van de Tweede Wereldoorlog was het onderzoeksgebied grotendeels onbebouwd (zie onderstaand figuur). Het onderzoeksgebied ligt aan de Birkstraat, een weg die Soest en Amersfoort met elkaar verbindt.

Figuur 4: Het onderzoeksgebied op een topografische kaart van 1940. Bron: Topotijdreis/kadaster.

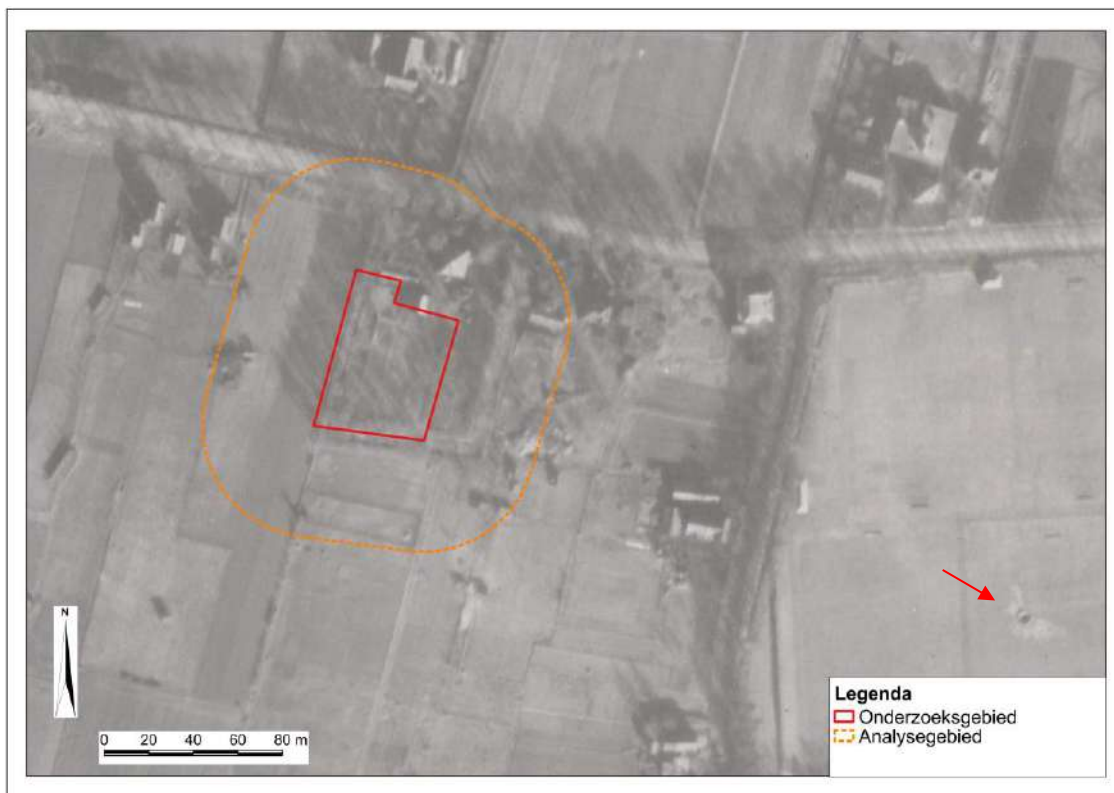
IDDS Explosieven B.V. heeft voor het onderzoeksgebied naar onderstaande oorlogshandelingen (zoals genoemd in paragraaf 1.4) gekeken:

- Gevechtshandelingen tijdens:
 - De Meidagen van 1940, tussen Nederlandse en Duitse troepen;
 - Er is geen informatie gevonden over oorlogshandelingen binnen het onderzoeksgebied. Vliegveld Soesterberg wordt door de Duitsers nog wel gebombardeerd, maar aangezien het vliegveld op geruime afstand van het onderzoeksgebied ligt (circa 4.500 meter) is deze indicatie niet relevant voor deze QuickScan.
 - De bevrijding van Nederland, vanaf september 1944 tot en met mei 1945;
 - Er is geen informatie gevonden over oorlogshandelingen binnen het onderzoeksgebied. De burgemeester van Soest schrijft in 1947:
 - *“Na de capitulatie werd deze gemeente [Soest] zonder gevechtshandelingen door geallieerde strijdkrachten bezet.”*⁵
- Aan de luchtoorlog gerelateerde gebeurtenissen:
 - Luchtaanvallen van geallieerde vliegtuigen op belangrijke infrastructuur, waaronder spoorlijnen, fabrieken, havens, verkeersknooppunten en V-1 en V-2 installaties;
 - In de nacht van 21 en 22 november 1944 voeren Mosquito toestellen aanvallen

⁵ Verklaring van de burgemeester van Soest, aanwezig in de collectie 420 Burgemeestersverklaringen (NIMH). Inventarisnummer 18: Sappemeer t/m Sijbekarspel (Soest).

uit op een spoorwegemplacement in Soest.⁶ Deze indicatie is voor het onderzoeksgebied niet relevant, daar het spoor op ruim 700 meter afstand ligt. Gezien deze afstand schat IDDS Explosieven B.V. de kans nihil dat er door deze gebeurtenis OO terecht zijn gekomen binnen het onderzoeksgebied.

- In de nacht van 10 op 11 februari 1945 vallen geallieerde toestellen wederom spoorwegdoelen in Soest aan.⁷ Deze indicatie is niet relevant voor het onderzoeksgebied.
- Bombardementen op steden of dorpen;
 - Er zijn geen indicaties gevonden voor bombardementen op het onderzoeksgebied. Wel heeft IDDS Explosieven B.V. een luchtfoto van februari 1945 geraadpleegd waarop een krater op circa 280 meter van het onderzoeksgebied te zien is (zie figuur 5).
- Vliegtuigcrashes:
 - Er storten tijdens de Tweede Wereldoorlog diverse vliegtuigen in de omgeving van Soesterberg en Soest neer. Met name op het vliegveld van Soesterberg crashen veel toestellen. In Soest komt aan de Dalweg in de nacht van 27 op 28 augustus 1944 een Mosquito vliegtuig neer.⁸ Deze weg ligt echter op circa 3.000 meter van het onderzoeksgebied en is zodoende niet relevant voor deze QuickScan.
- Vergeltungswaffen:
 - Er zijn geen indicaties gevonden die duiden op de aanwezigheid van *Vergeltungswaffen* binnen het onderzoeksgebied of in de directe nabijheid daarvan.

Figuur 5: Op circa 280 meter van het onderzoeksgebied (zie rode pijl) ligt een krater. Andere kraters zijn niet waarneembaar.
Bron: Luchtfotocollectie WUR, foto 3 februari 1945, fotonummer 3011.

⁶ Zwanenburg, *En Nooit Was Het Stil*, deel II, p. 453.

⁷ Ibidem, , p. 546.

⁸ [Verliesregister](#), zoekterm 'Soest'

- Aanwezigheid van Duitse verdedigingswerken, waaronder:
 - Duitse geschutstellingen;
 - Er is in de geraadpleegde bronnen geen informatie gevonden inzake de aanwezigheid van Duitse geschutstellingen binnen het onderzoeksgebied. Wel zijn er enkele mangaten net buiten het analysegebied te zien (zie figuur 6), maar deze gaten dienden als dekkinggat bij luchtaanvallen en bevatten zodoende geen OO. Deze mangaten zijn ook weergegeven op de geraadpleegde militaire stafkaart (zie figuur 7) Deze indicatie is niet relevant voor deze QuickScan.
 - Loopgraven;
 - Op ruime afstand van het onderzoeksgebied is (op basis van de vorm, de omvang en locatie aan de weg) een schuilloopgraaf te zien (zie figuur 6). Deze werd gebruikt om te schuilen bij luchtaanvallen en bevatte zodoende geen OO. Deze indicatie is niet relevant voor deze QuickScan.
 - Bunkers/overige militaire objecten;
 - Er zijn geen bunkers of andere militaire objecten binnen het onderzoeksgebied of in directe nabijheid daarvan waarneembaar.
 - Mijnevelden:
 - Er zijn op de geraadpleegde mijneveldkaarten geen mijnevelden in of in directe nabijheid van het onderzoeksgebied waarneembaar (zie figuur 8).

Figuur 6: Op de geraadpleegde luchtfoto zijn net buiten het analysegebied enkele mangaten te zien (zie rode pijlen). Ook is er een schuilloopgraaf te zien op ruime afstand van het onderzoeksgebied (zie paarse pijl). Bron: Luchtfotocollectie WUR, foto 3 februari 1945, fotonummer 3011.

Figuur 7: Op de geraadpleegde militaire stafkaart zijn de mangaten weergegeven (zie paarse pijlen). Alhoewel de scan van de kaart slecht is, zijn de blauwe symbolen (die verwijzen naar Duitse militaire werken) op de kaart wel waarneembaar. Bron: *defence overprint sheet 377 Amersfoort d.d. 13 april 1945*.

Figuur 8: Op de geraadpleegde mijnenveldkaart zijn binnen het onderzoeksgebied geen mijnenvelden aanwezig. Wel zijn er op de kaart enkele mijnenvelden te zien op geruime afstand van het onderzoeksgebied (zie rode pijlen). Bron: *Semi-Statistisch Informatiebeheer Defensie (SIB), collectie Mijnenveldkaarten, boek 11: Zuid-Holland en Utrecht*.

3. Conclusie en advies

3.1 Conclusie

IDDS Explosieven B.V. heeft diverse bronnen geraadpleegd om te achterhalen of het onderzoeksgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog betrokken is geweest bij oorlogshandelingen. Er is een veelvoud aan andere bronnen (genoemd in paragraaf 1.4) geraadpleegd. Er zijn te weinig indicaties die duiden op het mogelijk aantreffen van OO in het onderzoeksgebied (zie figuur 9). De term verdacht of onverdacht is in principe voorbehouden aan een volledig vooronderzoek volgens de CS- VROO. Alle indicaties die wel bekend zijn wijzen erop dat de werkzaamheden zonder speciale maatregelen of onderzoek kunnen worden uitgevoerd met inachtneming van het protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten (zie bijlage 1).

Figuur 9: Er zijn geen aanwijzingen in het geraadpleegde bronmateriaal aangetroffen om een verdenking op de aanwezigheid van OO te kunnen onderbouwen.

IDDS Explosieven B.V. streeft naar een zo groot mogelijke representativiteit van het onderzoek. Een QuickScan Ontploffbare Oorlogsresten is echter gebaseerd op een beknopt bronnenonderzoek en betreft geen compleet historisch vooronderzoek conform het Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten (CS-VROO). Het blijft zodoende mogelijk dat relevante informatie niet achterhaald is, welke mogelijk tot andere uitkomsten en conclusies kan leiden.⁹

⁹ De QuickScan kan daarom niet worden geïnterpreteerd als een analyse die een volledig of compleet beeld weergeeft voor het al dan niet daadwerkelijk aanwezig zijn van OO. Het is de door IDDS Explosieven B.V. verzamelde beschikbare informatie over het onderzoeksgebied en brengt dat in beeld met de benoeming van de mogelijkheid van het aantreffen van OO in dat gebied. De opdrachtgever neemt het besluit om al dan niet nader onderzoek te doen uitvoeren om risico's verder te verkleinen op het aantreffen van OO in het onderzoeksgebied en enkel de opdrachtgever is verantwoordelijk voor deze beslissing en de daaruit voortvloeiende consequenties en mogelijke schade. IDDS Groep BV of haar deelbedrijven sluiten iedere aansprakelijkheid uit voor het toepassen van de inhoud van de QuickScan en de inhoud zelf van de QuickScan, en mogelijke daaruit voortvloeiende schade in welke vorm dan ook, direct of indirect.

3.2 Advies

De voorgenomen werkzaamheden kunnen plaatsvinden binnen de contouren van het onderzoeksgebied zonder dat vervolgstappen ondernomen hoeven te worden in de explosievenopsporing. Hoewel er geen feitelijk aantoonbare aanleiding is voor het aantreffen van OO in het onderzoeksgebied, adviseert IDDS Explosieven B.V. u om het uitvoerend personeel voorafgaand aan werkzaamheden in de te bewerken gebieden **altijd** te instrueren aan de hand van het Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten (zie bijlage 1). De belangrijkste punten hieruit:

1. Staak onmiddellijk de werkzaamheden nabij het verdachte object;
2. Kom niet aan het object, verplaats deze niet en breng geen markeringen aan;
3. Neem contact op met de politie 0900-8844;
4. Zet de omgeving af en laat niemand toe;
5. Houd het object (op afstand) in de gaten tot de politie of de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) ter plekke is;
6. Hervat de werkzaamheden pas na overleg met de politie.

In het geval van het onverhoopt aantreffen van munitieverdachte objecten nooit en te nimmer verdere acties te ondernemen behalve direct contact op te nemen met de politie op telefoonnummer: 0900-8844.

Op het moment dat er tijdens de voorgenomen werkzaamheden 1 explosief wordt aangetroffen, dan kan dit worden beschouwd als een toevalstreffer. Worden er meerdere explosieven binnen het onderzoeksgebied aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden per direct te worden stilgelegd en is verder onderzoek naar ontplofbare oorlogsresten noodzakelijk!

Bijlage 1: Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten

Protocol voor het spontaan aantreffen van (vermoedelijk) ontplofbare oorlogsresten tijdens werkzaamheden

Doel

Het doel van dit protocol is het beschrijven hoe de betrokken medewerkers dienen te handelen bij het spontaan aantreffen van ontplofbare oorlogsresten (hierna: OO) bij de uitvoering van (grondroerende) werkzaamheden. Door het volgen van dit protocol wordt onveilig handelen met mogelijke gevolgen voor personeel en materieel voorkomen.

Inleiding

Bij bodemroerende werkzaamheden kunnen in Nederland (restanten van) OO uit de Tweede Wereldoorlog aangetroffen worden. Nederland is immers vijf jaar lang oorlogsgebied geweest.

Om het risico op het aantreffen van dergelijke OO te verkleinen kan een historisch vooronderzoek uitgevoerd worden. Dit onderzoek bepaald of het gebied verdacht is op OO. Aansluitend kan een opsporingsonderzoek uitgevoerd worden voor het daadwerkelijk opsporen van OO. Hoewel het risico op het aantreffen van OO middels opsporing geminimaliseerd wordt, is het niet geheel uit te sluiten dat tijdens grondroerende werkzaamheden spontane vondsten van OO worden gedaan. Ook in gebieden waar op basis van ervaring of onderzoek geen OO worden verwacht, kunnen deze aangetroffen worden.

In dit protocol wordt beschreven hoe men om dient te gaan met het vinden van vermoedelijke OO en hoe er gehandeld dient te worden in een dergelijk geval. De beschrijving van de handelswijze kan opgedeeld worden in drie fasen:

1. Voor aanvang van de werkzaamheden;
2. Bij het aantreffen van een verdacht object;
3. Afhandeling door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD).

Bij dit protocol zijn enkele voorbeelden van OO weergegeven om het herkennen van dergelijke objecten enigszins te vergemakkelijken (zie bijlage). De beoogde resultaten van dit protocol zijn de spoedige ruiming van het verdachte object, het voorkomen van onnodige risico's en het creëren van een veilige werkomgeving.

Aantreffen van een verdacht mogelijk explosief object

Bij het aantreffen van een object, een OO, of door de vinder als zowaar wordt aangemerkt is het van groot belang dat de vinder correct handelt. De manier van handelen wordt hieronder besproken en staat stapsgewijs aangegeven.

De vinder van het object dient er voor te zorgen dat:

- De werkzaamheden direct na de vondst worden stil gelegd nabij het verdachte object (50 meter rond de locatie van het object);
- Het object **NIET** wordt beroerd;
- Het object **NIET** wordt verplaatst;
- Het object wordt **NIET** gemarkeerd;
- Omgeving van het object afzetten en zo veel mogelijk vrijhouden van personen;
- Verdacht object in de gaten houden totdat politie of EODD arriveert;

De vinder van het object of een door hem toegewezen persoon zal zo spoedig mogelijk het bevoegd gezag of diens vertegenwoordiger, de politie, over de vondst informeren. Tevens, indien het van toepassing is, de opdrachtgever/uitvoerder in kennis stellen van de vondst.

Bij het melden van de vondst van een vermoedelijk OO dient tenminste de volgende informatie doorgegeven te worden:

- Naam, functie en telefoonnummer van de melder;
- De ligplaats van het object;
- Een omschrijving van het object;
- Hoeveel objecten er zijn aangetroffen;
- Naam en telefoonnummer van de contactpersoon die bekend is met de ligplaats van het object;
- (Indien mogelijk) Een foto van het object.

Let op bij het vaststellen van de gegevens dat dit wordt gedaan zonder dat het voorwerp wordt bewogen of verplaatst. Wat betreft het vermelden van de afmetingen volstaat het geven van een schatting.

De aannemer/uitvoerder dient er vervolgens zorg voor te dragen dat de werkzaamheden in de omgeving van het object stilgelegd worden. Aanwezige personen dienen uit de omgeving van het object te worden verwijderd en te worden geïnformeerd over de aanwezigheid van de vondst met het verzoek dit niet uitgebreid te melden of door te geven zoals b.v. via sociale media. In overleg met de politie kunnen aanvullende maatregelen worden genomen zoals afscherming of afsluiting van het terrein. De politie geeft vervolgens de vondst van het vermoedelijke OO door aan de EODD.

Afhandeling door EODD

Door tussenkomst van de politie zal de komst van de EODD worden geregeld. Afhankelijk van het gevaar en de ligplaats kan dit op zeer korte termijn zijn. De EODD bepaalt, na een inspectie van het object op de vindplaats, welke vervolgstappen genomen dienen te worden. Het vervolg van de handelswijze wordt door de EODD afgestemd met het bevoegd gezag en de politie. Als wordt besloten tot ruiming van het object dan is de politie het aanspreekpunt voor de EODD (en indien nodig ook voor de aannemer).

Wanneer na identificatie door de EODD van het aangetroffen object blijkt dat het niet om een OO gaat, kunnen de werkzaamheden in overleg met de EODD weer worden hervat.

Indien het aangetroffen object inderdaad een OO betreft, worden door de EODD – in overleg met de politie en het Bevoegd Gezag – stappen genomen om het OO onschadelijk te maken. Nadat het OO onschadelijk is gemaakt dient in overleg tussen de opdrachtgever en een explosieven opsporingsbedrijf/EODD bepaald te worden of er sprake is van een incidentele vondst of van een verdacht gebied. In het eerste geval kunnen de werkzaamheden weer worden hervat. In het tweede geval blijven de werkzaamheden gestaakt en worden maatregelen genomen om het risico op het aantreffen van verdere OO te minimaliseren. Bij het uitvoeren van deze maatregelen kan een CS-OOO gecertificeerd opsporingsbedrijf worden ingeschakeld.

Aan de inzet van de EODD en de eventuele benodigde lokale dienstverlening (politie en dergelijke bij ontruiming) zijn geen kosten verbonden.

Betrokken instanties

Bevoegd Gezag

De burgemeester van de gemeente waarbinnen het verdacht object wordt aangetroffen is het Bevoegd Gezag. Het Bevoegd Gezag is binnen de gemeente verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid en dient als zodanig betrokken te worden in de besluitvorming omtrent een eventuele ruiming van een OO. Namens Bevoegd Gezag kan een vertegenwoordiger optreden. In dit geval vaak de politie.

Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

De EODD is de enige instantie in Nederland die gerechtigd is OO te ruimen. Indien een verdacht object een OO blijkt te zijn, draagt deze instantie zorg voor de ruiming en adviseert het de politie en het Bevoegd Gezag over de te nemen stappen.

Explosieven opsporingsbedrijf

Medewerkers van een opsporingsbedrijf bezitten de kennis, vaardigheden en ontheffingen om explosieven op te sporen, te benaderen en te identificeren. Daarnaast kunnen zij medewerkers voorafgaande aan de werkzaamheden instrueren hoe zij om moeten gaan met de spontane vondst van verdachte objecten.

Politie

De politie heeft tot taak het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Als zodanig neemt de politie een centrale rol in bij het veiligstellen van de omgeving en de communicatie met de EODD en het Bevoegd Gezag. Het nummer van de politie in geval OO worden aangetroffen is: 0900-8844.

VOORBEELDEN VAN ONTPLOFBARE OORLOGSRESTEN

Afwerpmunitie (bommen)

Klein kaliber munitie (geweerpatronen) tot kaliber 20 mm

Handgranaten

Geweergranaten

Munitie voor granaatwerpers

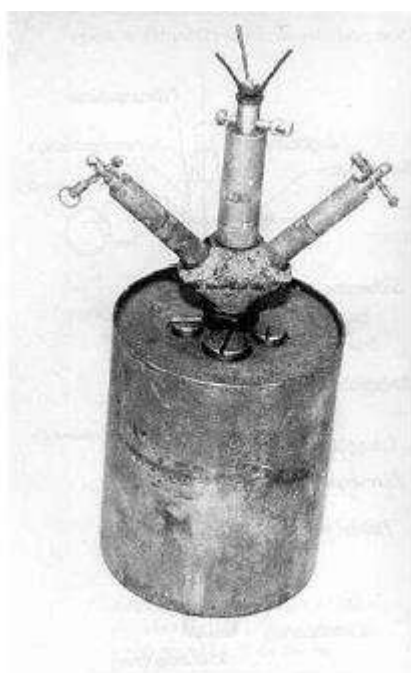
Raketten

Geschutmunitie vanaf kaliber 20 mm. (granaten en mortiergranaten)

Mijnen (anti-personeel en anti-tank)

Ontstekingsinrichtingen (van geschutmunitie)

